

Скільки можна заробити на «зеленій» енергетиці?

Ігор ДИКУНСЬКИЙ,
LL.M., партнер юридичної компанії
DLF attorneys-at-law

З квітня 2009 р. Україна намагається фінансово стимулювати виробництво електроенергії з альтернативних джерел. Стимулювання полягає, насамперед, у закріпленні на законодавчому рівні так званого «зеленого» тарифу, гарантованого обов'язку держави купувати вироблену «зелену» електроенергію у її виробників, а також у встановленні значної кількості податкових пільг для виробників такої електроенергії.

Декілька років «зелений» тариф за електроенергію, вироблену наземними об'єктами сонячної електроенергетики в Україні, був одним з найвищих у світі, що не завжди було виправданим з економічної позиції. Зі внесенням суттєвих змін до порядку визначення розміру «зеленого» тарифу за електроенергію (у червні минулого року) з'явилися сподіван-

ня, що розмір держаної підтримки й умови такої підтримки, щонайменше, не будуть змінюватися протягом наступних років.

До 2015 р. виробники «зеленої» електроенергії користувалися більшою кількістю податкових пільг, аніж зараз. Зміни, внесені до Податкового кодексу України в кінці 2014 р., скасували пільгове оподаткування виробників електроенергії з альтернативних джерел енергії податком на прибуток та земельним податком.

На сьогодні галузь альтернативної енергетики залишається цікавою для інвесторів, незважаючи на особливості фінансування таких проєктів в Україні, скасування деяких податкових пільг та зниження розміру «зеленого» тарифу. Спостерігається поживлення зацікавленості у цій галузі також з боку комунальних підприємств, які намагаються навести лад зі сміттєзвалищами й очисними спорудами, а також оптимізувати вичислене освітлення у містах. Так скільки ж можна заробити на «зеленій» енергетиці?

«Зелений» тариф

З 16.07.2015 р. діє новий порядок визначення розміру «зеленого» тарифу, тобто спеціального тарифу, за яким закуповується електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики з альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії – на станціях до 10 МВт). При цьому заробляти на виробництві «зеленої» електроенергії можуть як юридичні особи (промислові електростанції), так і

домогосподарства. Тепер передбачена можливість встановлення домогосподарствами не лише сонячних, а й вітрових генеруючих установок потужністю до 30 кВт (але не більше потужності, дозволеної до споживання за договором про користування електричною енергією).

Новий порядок визначення розміру «зеленого» тарифу закріплений Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії» від 4.06.2015 р., яким було внесено зміни до Закону України «Про електроенергетику». Слід зазначити, що «зелений» тариф за електроенергію, вироблену на об'єктах електроенергетики, введених в експлуатацію у минулі роки, й надалі виплачуватиметься у тому розмірі, який був закріплений для кожного об'єкта електроенергетики.

«Зелений» тариф зафіксований на законодавчому рівні у євро до 2030 р., а його розмір визначається шляхом множення роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 р. (0,5846 грн, на той час 0,05385 євро) на відповідний коефіцієнт «зеленого» тарифу, що визначений для кожного виду альтернативного джерела енергії. Щоправда, тепер Національна комісія, яка здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), проводить перерахунок «зеленого» тарифу в національну валюту України щоквартально, за середнім офіційним валютним курсом НБУ (раніше перерахунок здійснювався щомісяця). Оплачуєть-

ся за «зеленим» тарифом уся вироблена електроенергія, за винятком обсягів на власні потреби.

Ще одним нововведенням стало введення «зеленого» тарифу за електроенергію, вироблену з геотермальної енергії. Оптовий ринок електричної енергії України зобов'язаний купувати у виробників таку «зелену» електроенергію за «зеленим» тарифом та здійснювати повну оплату вартості електроенергії, незалежно від величини встановленої потужності чи обсягів її відпуску.

Розмір «зеленого» тарифу

Розмір «зеленого» тарифу залежить від дати введення в експлуатацію об'єкта електроенергетики, у тому числі черги будівництва електричної станції (пускового комплексу), що виробляє електричну енергію з альтернативних джерел енергії. При цьому підтвердженням факту й дати введення в експлуатацію є виданий органом державного архітектурно-будівельного контролю сертифікат, що засвідчує відповідність закінченого будівництва об'єкта проєктній документації та підтверджує його готовність до експлуатації (для об'єктів, що належать до IV і V категорій складності), або зареєстрована відповідно до законодавства декларація про готовність об'єкта до експлуатації (для об'єктів, що належать до I-III категорій складності).

З липня 2015 р. знижено розмір «зеленого» тарифу за електричну енергію, вироблену сонячними електростанціями промислового призначення. Зниження відбулось, в основному, через скасування тарифного

Таблиця 1

Вид	Потужність (кВт)	Дата введення в експлуатацію				
		01.07.15–31.12.15 р.	2016 р.	2017–2019 рр.	2020–2024 рр.	2025–2029 рр.
Наземна сонячна електростанція		0,1696	0,1599	0,1502	0,1352	0,1201
Сонячна електростанція на дахах/фасадах		0,1804	0,1723	0,1637	0,1475	0,1309
Вітрова електростанція	<600		0,0582		0,0517	0,0452
	600-2000		0,0679		0,0603	0,0528
	>2000		0,1018		0,0905	0,0792
Біомаса			0,1239		0,1115	0,0991
Біогаз			0,1239		0,1115	0,0991
Гідро-електростанція	<200		0,1745		0,1572	0,1395
	200-1000		0,1395		0,1255	0,1115
	1000-10000		0,1045		0,0942	0,0835
Геотермальна енергія			0,1502		0,1352	0,1201
Сонячна станція приватного домогосподарства	<30	0,2003	0,1901	0,1809	0,1626	0,1449
Вітрова станція приватного домогосподарства	<30		0,1163		0,1045	0,0932

коефіцієнта (1,8), що застосовується для пікового періоду часу.

Розмір «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої вітроелектростанціями, не змінився та й надалі залежить від одиничної встановленої потужності вітроустановок.

Збільшено «зелений» тариф для електростанцій, котрі виробляють електроенергію з біогазу та біомаси. При цьому законодавець визначив біомасу як невикопну біологічно відновлювану речовину органічного походження, що здатна до біологічного розкладу, у вигляді продуктів, відходів і залишків лісового та сільського господарства (рослинництва і тваринництва), рибного господарства й технологічно пов'язаних з ними галузей промисловості, а також складову промислових або побутових відходів, що здатна до біологічного розкладу.

Через збільшення коефіцієнта «зеленого» тарифу суттєво підвищено розмір «зеленого» тарифу за електроенергію, вироблену гідроелектростанціями. На сьогодні встановлено такі розміри «зеленого» тарифу (у євро) (табл. 1).

У разі, якщо на об'єкті електроенергетики (у тому числі на введених в експлуатацію чергах будівництва електричних станцій, пускових комплексів), що використовують альтернативні джерела енергії, мають застосовуватися різні коефіцієнти (а, відповідно, й різні розміри) «зеленого» тарифу, на такому об'єкті має бути встановлений окремий комерційний облік за кожною чергою (пусковим комплексом) та/або установкою, для яких застосовується окремий коефіцієнт «зеленого» тарифу.

Надбавка до «зеленого» тарифу

Замість встановлення місцевої складової (частки складових об'єк-

та електроенергетики українського походження, використаних при створенні об'єкта електроенергетики) тепер використання інвесторами під час будівництва електростанцій обладнання українського виробництва стимулюється шляхом встановлення відповідної надбавки до «зеленого» тарифу (на весь строк його дії), за умови введення об'єктів електроенергетики (черг будівництва електричних станцій, пускових комплексів) в експлуатацію у період з 01.07.2015 до 31.12.2024. Щоправда, така надбавка до «зеленого» тарифу не розповсюджується на об'єкти електроенергетики приватних домогосподарств.

Якщо рівень використання обладнання українського виробництва складає щонайменше 30%, розмір надбавки до «зеленого» тарифу буде складати 5%. У випадку, якщо рівень використання обладнання українського виробництва становить щонайменше 50%, розмір надбавки до «зеленого» тарифу буде складати 10%.

26.02.2016 р. набув чинності Порядок визначення рівня використання обладнання українського виробництва на об'єктах електроенергетики, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії, та встановлення відповідної надбавки до «зеленого» тарифу. Українське виробництво елементів обладнання підтверджується сертифікатом про українське походження, виданим у встановленому порядку Торгово-промисловою палатою України.

Рівень використання обладнання українського виробництва на об'єктах електроенергетики, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел, визнача-

ється як сума відповідних питомих відсоткових показників елементів обладнання. Так, для лопатей та башт такий питомий відсотковий показник складає по 30%, для гондоли та головної рами – по 20%. При використанні на сонячних електростанціях фотоелектричних модулів українського виробництва можна розраховувати на надбавку до «зеленого» тарифу в розмірі 5%, оскільки питомий відсотковий показник фотоелектричних модулів складає 40%. Для систем кріплення фотоелектричних модулів, інверторного обладнання, систем акумуляції енергії та трекерних систем питомий відсотковий показник становить 15%. Закон передбачає для кожного виду альтернативної енергії перелік елементів обладнання, при використанні якого може застосовуватися надбавка до «зеленого» тарифу.

Податкові пільги – також гроші?

«Ввізне» ПДВ та ввізне/вивізне мито

Відповідно до ст. 197.16 Податкового кодексу України звільняються від оподаткування ПДВ операції зі ввезення на митну територію України:

- устаткування, яке працює на відновлюваних джерелах енергії, енергозберігаючого обладнання і матеріалів, засобів вимірювання, контролю й управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, обладнання та матеріалів для виробництва альтернативних видів палива або для виробництва енергії з відновлюваних джерел енергії;

- матеріалів, устаткування, комплектуючих, що використовуються для виробництва устаткування, яке

працює на відновлюваних джерелах енергії;

- матеріалів, сировини, устаткування та комплектуючих, які будуть використовуватися у виробництві альтернативних видів палива або виробництві енергії з відновлюваних джерел енергії;

- енергозберігаючого обладнання і матеріалів, виробів, експлуатація яких забезпечує економію та раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів;

- засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів.

Відповідно до ст. 282 Митного кодексу України, зазначені товари звільняються також від оподаткування ввезним та вивізним митом. Щоправда, всі перераховані товари звільняються від оподаткування «імпортним» ПДВ та ввезним/вивізним митом за умови, що ці товари застосовуються платником податку для власного виробництва, та якщо ідентичні товари з аналогічними якісними показниками не виробляються в Україні.

Слід зазначити, що перелік таких товарів із зазначенням кодів УКТ ЗЕД повинен встановлюватися Кабінетом Міністрів України. Але на сьогодні такого переліку немає, відповідно, цією податковою пільгою неможливо буде скористатися до прийняття КМУ відповідної постанови та затвердження переліку таких товарів.

Акцизний податок

Не підлягають оподаткуванню акцизним податком операції з реалізації електричної енергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками та/або з відновлюваних джерел (ст. 213.2.8. ПКУ).